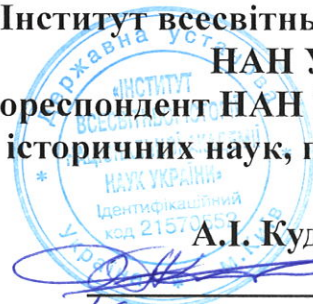

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державної установи
«Інститут всесвітньої історії
НАН України»
член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор

А.І. Кудряченко

«15» травня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
спеціальність: 032 (В9) Історія та археологія
освітній рівень: третій (доктор філософії)
освітньо-наукова програма: Історія
вид дисципліни: обов'язкова
Форма навчання денна
Навчальний рік 2025/2026
Кількість кредитів ЄКТС 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Ухвалено Вченою радою
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»
(протокол № 3 від 15 травня 2025 р.)

Київ – 2025

Розробники програми:

ЧЕКАЛЕНКО Людмила Дмитрівна - доктор політичних наук, професор, дипломат

КУДРЯЧЕНКО Андрій Іванович – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України

I. ОСВІТНЯ СКЛАДОВА

Тематичний план

№	Назва теми	лекц	семін	Самост	всього
1.	Понятійно-категоріальний апарат сучасної історичної науки. Нові підходи до періодизації всесвітньої історії	2		2	4
2.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: епоха Стародавнього світу.	2		6	8
3.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: епоха середньовіччя	2		6	8
4.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: епоха Нового часу	2		4	6
5.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: ХХ століття	2		4	6
6.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: холодна війна.	2		6	8
7.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: світові війни	2		6	8
8.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: розпад і відтворення імперій.	2		6	8
9.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: загрози і виклики існуванню людства – глобалізаційний вимір	2		6	8
10.	Актуальні проблеми всесвітньої історії: відродження фашизму. Рашизація РФ. Війна РФ проти України.	2		6	8
	Разом:	20		50	72

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач та програмні результати навчання

Компетентності, якими має володіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик/ кількість кредитів/ відділ, що забезпечує
Системні	Здатність аргументувати власну дослідницьку позицію та визначати її місце у сучасному історіографічному дискурсі.	Актуальні проблеми всесвітньої історії 3 кредити ЄКТС ДУ «Інститут

	<p>Наявність цілісних уявлень щодо ключових тенденцій та етапів розвитку сучасної світової історіографії, підготовка майбутніх дослідників до проведення фахового аналізу історичного процесу. Вміння проектувати та реалізовувати власну науково-дослідницьку діяльність.</p>	<p>всесвітньої історії НАН України»</p>
Інструментальні	<p>Базові знання структурних характеристик та ключових категорій провідних напрямів сучасної зарубіжної історіографії; вміння аналізувати сучасні методологічні підходи до вирішення актуальних проблем всесвітньої історії; вміння застосовувати отримані знання під час проведення власних наукових досліджень.</p>	
Міжособистісні	<p>Навички групової роботи, міжособистісної взаємодії і спілкування. Вміння визначати етичні наслідки власної професійної діяльності.</p>	
Фахові	<p>Вміння складати історичні та історіографічні огляди та аналізувати стан наукової розробки досліджуваної проблеми; проводити фаховий аналіз змістовних компонентів сучасних історіографічних дискусій; аргументувати власну дослідницьку позицію.</p>	
<p>Програмні результати навчання</p>		
<p>-Здатність продукувати результат наукових досліджень з фаху.</p>		

	<ul style="list-style-type: none"> -Здатність ефективно задіяти можливості міждисциплінарних зв'язків для реконструкції всесвітньої історії чи конкретного її етапу крізь призму політичних, економічних, соціокультурних контактів. -Здатність формулювати та вдосконалювати актуальне дослідницьке завдання, накопичувати та систематизувати необхідну інформацію для її розв'язання та формулювати науково вагомі висновки. -Здатність аналізувати джерела та історіографію різних історичних періодів відповідно до завдань дослідження, інтерпретувати та контекстуалізувати ці матеріали. -Обізнаність у наукових стандартах та вміння дотримуватися їх щодо точності та обсягу локалізованої документації, використаної для підготовки проміжних завдань та підсумкового дисертаційного дослідження. -Здатність працювати продуктивно у дослідницькому міні-колективі, щоб отримати та систематизувати наукову інформацію, брати відповідальність за організацію певного етапу колективної роботи, відіграючи, за необхідністю, роль головуючого у дискусії в багатопрофільній за професійними інтересами та полікультурній міжнародній групі. -Здатність презентувати письмові тексти та робити усні презентації різного рівня складності українською чи іноземною мовами, відповідно до спеціалізації та конкретного дослідницького завдання. -Здатність використовувати ІКТ-ресурси на основі принципу науковості із дотриманням високих стандартів аналізу письмових та електронних текстів, традиційних архівних та усних джерел. -Спроможність розрізняти різні реєстри наукового викладу та застосовувати їх відповідно як письмово, так і усно в коротких викладах, оглядах, та у випускній кваліфікаційній роботі (дисертації). -Здатність запланувати, провести та завершити науковий проєкт, що використовує науковий інструментарій споріднених дисциплін, для розв'язання дослідницького завдання з всесвітньої історії; презентувати його у формі тексту з використанням посилань, додатків, документів відповідно до теми.
--	---

Актуальні проблеми всесвітньої історії

Мета навчальної дисципліни – сформувати здатність орієнтуватись у сучасній системі джерел інформації, аналізувати історичні джерела та узагальнювати їх, визначати основні етапи історичного розвитку світових цивілізацій, орієнтуватись у важливих подіях світової історії

Завдання: надати слухачам системні знання з теоретичних аспектів сучасних інтерпретацій всесвітньої історії, а також сформувати наступні компетенції:

- готовність з повагою та дбайливо ставитись до історичної спадщини і культурних традицій, толерантно сприймати соціальні і культурні відмінності;

- здатність розуміти рушійні сили та закономірності історичного процесу; місце людини в історичному процесі, політичній організації суспільства, використати ці знання у професійній діяльності;

- виробити культуру мислення, здатність до сприйняття інформації, її аналізу, узагальнень, постановки мети і вибору шляхів її досягнення, вміння логічно, аргументовано, чітко і ясно будувати усну та письмову мову;

- здатність виходити з базових знань у галузі гуманітарних наук (філософії, культурології, історії) у процесі формування свого світогляду, розуміти проблеми взаємовідносин суспільства і людини, забезпечення взаємозв'язку свободи і відповідальності, значення духовного і ціннісного вибору, розширювати кругозір у контексті одержаного культурологічного знання; вміння використовувати гуманітарні знання у своїй соціальній і професійній діяльності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- базові факти про основні епохи в історії людства і їх хронологію;
- головну історичну фактологію, дати, події та імена історичних діячів і провідних персоналій;

- особливості формування і розвитку основних суспільних інститутів;

- сучасні підходи до періодизації всесвітньо-історичного процесу;

- нові підходи до історієписання.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;

- висловлювати і обґрунтовувати свою позицію з питань, що стосуються ціннісної дотичності до історичного минулого;

- самостійно виявляти співвідношення факторів внутрішнього розвитку цивілізацій та зовнішніх впливів;

- вести пошук необхідної інформації з певної тематики, аналізувати джерела;

- характеризувати сучасний стан історичної науки у галузі всесвітньої історії;

- застосовувати науковий досвід вітчизняної та світової історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;

- аналізувати тенденції, проблеми і перспективи розвитку сучасної історичної науки у галузі всесвітньої історії.

Схема формування оцінки.

Форми оцінювання:

Семестрове оцінювання:

Оцінювання роботи під час лекційних занять : блиць-опитування – 24 бали/14 балів*

Оцінювання роботи під час тестування – 24 бали/14 балів

Контрольна робота – 12 балів/8 бали

* максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

Підсумкове оцінювання:

Форма оцінювання – ІСПИТ

Максимальна кількість балів, які може отримати аспірант – 40.

Оцінюються такі результати навчання:

- знання історичних фактів,
- розуміння процесів і тенденцій світової історії;
- вміння з'ясувати причини, визначити їхні рушійні сили, встановити причинно-наслідкові зв'язки між конкретними подіями, оцінити наслідки історичного явища.

Мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – 24 бали.

Необхідна умова допуску до іспиту: слухач не допускається до сесії, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум).

Рекомендований мінімум допуску – 36 балів (14+14+8=36).

7.2. Організація оцінювання:

Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів формують семестрові бали, отримані з усіх тем – бали, отримані під час семінарів (усні опитування); за виконання рефератів / академічних есе; за виконання тестових завдань та бали, отримані під час складання підсумкового контролю за виконання запропонованих завдань.

Упродовж семестру оцінюється робота аспіранта: доповідь, реферат, коментарі, доповнення, участь у дискусії. Критеріями оцінювання відповіді під час семінару є:

зміст виступу, повнота розкриття питання 1 бал

структура, логіка викладення матеріалу 1 бал

використання джерел 1 бал

Реферат подається викладачеві на останньому занятті

Критеріями оцінки самостійної роботи є:

глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 20 балів;

тема розкрита неповно 15 балів;

реферат суто компілятивного рівня (не зараховується) 1 бал.

Рекомендований мінімум для допуску до екзамену – 36 балів.

Шкала відповідності оцінок

Екзаменаційна оцінка є сумою балів поточного, модульного і підсумкового контролю:

Робота на заняттях	Контрольна робота	Модульний контроль (1 модуль)	Іспит/залік	Підсумкова оцінка
5	20	25	50	100

Шкала відповідності

За 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	
90-100	відмінно	5
75-89	добре	4
60-74	задовільно	3
35-59	Незадовільно	2

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Понятійно-категоріальний апарат сучасної історичної науки: всесвітньо-історичний вимір.

Поняття «всесвітня історія». Предмет, мета і завдання курсу «Актуальні проблеми всесвітньої історії». Нові підходи до інтерпретацій джерельної бази. Понятійно-категоріальний апарат сучасної історичної науки: всесвітньо-історичний вимір. Плюралізм методологічних підходів у сучасних дослідженнях зі всесвітньої історії. Нові підходи до періодизації всесвітньої історії. Формаційний, стадіальний, технократичний, хвильовий, цивілізаційний, культурно-цивілізаційний та інші підходи. Постмодернізм в українській історіографії.

Тема 2. Актуальні проблеми всесвітньої історії: епоха Стародавнього світу.

Поняття «Схід». Дихотомія Схід-Захід. Європоцентризм в історичних дослідженнях. Проблема дешифровки першоджерел. Нові підходи до вивчення первісних держав Сходу. Проблема типологізації первісних держав. Античність у сучасних історичних та історіографічних дослідженнях. Нові інтерпретації взаємин Схід-Захід.

Тема 3. Актуальні проблеми всесвітньої історії: епоха середньовіччя.

Поняття «Середні віки»: нові підходи. Періодизація історії середньовіччя. Європа та Азія в епоху середньовіччя. Проблеми феодалізму в сучасній історичній науці. Проблематика цезури та континуїтету у медієвістичних дослідженнях.

Тема 4. Актуальні проблеми всесвітньої історії: епоха Нового часу.

Ранній Новий час та Новий час як актуальна проблема всесвітньої історії. Актуальні проблеми історичних джерел епохи Нового часу. Нова проблематика епохи Відродження та Реформації. Перехід від раннього індустріального до індустріального суспільства. Актуальні проблеми вивчення політичної історії епохи Нового часу. Питання формування національних держав в епоху Нового часу. Європоцентризм «нової історії».

Нові інтерпретації європейської колонізації.

Тема 5. Актуальні проблеми всесвітньої історії: ХХ століття.

Сучасні інтерпретації індустріального суспільства. Проблематика соціальних зрушень у європейських країнах. Масові рухи та демократизація суспільств як актуальна проблема всесвітньої історії. Питання зовнішньої політики та міжнародних відносин епохи ХХ ст. Проблематика міжнародних організацій: від Ліги націй до ООН та регіональних об'єднань.

Тема 6. Актуальні проблеми всесвітньої історії: холодна війна.

Холодна війна та епоха біполярного протистояння як проблема всесвітньої історії. Різні підходи до періодизації холодної війни. Питання початкових подій холодної війни. Основні конфлікти біполярного протистояння. Виміри холодної війни (політичний, військовий, економічний, соціальний, культурний, освітній, психологічний, ідеологічний тощо). Європа в біполярному протистоянні як проблема всесвітньої історії. Розколотий світ: протистояння Схід – Захід у глобально-географічному вимірі. Наслідки холодної війни: питання переможців та переможених.

Тема 7. Актуальні проблеми всесвітньої історії: світові війни.

Питання війни та миру в історичних дослідженнях. Перша світова або Велика війна: різноманітність підходів до вивчення першого глобального конфлікту. Європа та світ у міжвоєнний період. Проблематика Другої світової війни у сучасних історичних дослідженнях. Друга світова та Велика вітчизняна війна: західні та радянські/пострадянські інтерпретації. Російські історичні фейки. Наслідки глобальних війн: глобальні та регіональні виміри.

Тема 8. Актуальні проблеми всесвітньої історії: розпад і відтворення імперій.

Історичний шлях людства від Першої до Другої світової війни. Розпад імперій: особливості та наслідки. Ліквідація російської імперії – Радянського Союзу. Поява незалежних держав пострадянського простору. Процес творення Співдружності Незалежних Держав, як шлях до відродження рашистської імперії.

Тема 9. Актуальні проблеми всесвітньої історії: загрози і виклики існуванню людства.

Основні етапи глобалізаційного поступу. Європа після холодної війни та активізація глобалізації. Питання однополярності та багатополярності світу в епоху глобалізації. Нові світові політичні та економічні актори. Регіональні та трансконтинентальні об'єднання в історичних дослідженнях. Специфіка міжнародних відносин в епоху глобалізації як актуальна проблема всесвітньої історії. Загрози природного і штучного характеру: ресурсна та енергетична кризи, глобальні зміни клімату, екологічні та природні

катастрофи. Можливі фактори глобальних трансформацій і їхня класифікація. Соціально-економічні наслідки демографічної глобалізації. Глобалізація і трансформація міграційних процесів.

Тема 10. Актуальні проблеми всесвітньої історії: відродження фашизму. Рашизація РФ. Війна РФ проти України.

Конфлікти світового масштабу: цивілізаційне протистояння, глобальна терористична мережа, розповсюдження ядерної зброї і зброї масового знищення, формування нових центрів сили. Зародження і реалізація соціал-націоналізму. Причини, наслідки: антигуманізм, геноцид, Холокост. Історичне тло та особливості фашистської системи правління в різні історичні періоди і в різних географічних регіонах. Російський фашизм: формування, особливості, прояви у XXI ст. Схеми світового протистояння реалізації ідеології фашизму.

Екзаменаційні питання

1. Поняття «всесвітня історія». Предмет і завдання курсу «Актуальні проблеми всесвітньої історії».
2. Проблема дешифровки першоджерел. Нові підходи до вивчення первісних держав Сходу.
3. Нові підходи до інтерпретацій джерельної бази. Нові знахідки та артефакти.
4. Понятійно-категоріальний апарат сучасної історичної науки: всесвітньо-історичний вимір.
5. Плюралізм методологічних підходів у сучасних дослідженнях зі всесвітньої історії.
6. Нові підходи до періодизації всесвітньої історії.
7. Формаційний, стадіальний, технократичний, хвильовий, цивілізаційний, культурно-цивілізаційний та інші підходи.
8. Постмодернізм в українській історіографії.
9. Епоха Стародавнього світу.
10. Поняття «Схід». Дихотомія Схід – Захід.
11. Європоцентризм. Сутність типологізації первісних держав.
12. Античність у сучасних історичних та історіографічних дослідженнях.
13. Епоха середньовіччя. Поняття «Середні віки»: нові підходи.
14. Періодизація історії середньовіччя.
15. Історія візантійської цивілізації.
16. Історія колоніалізму: пояснити сутність цього явища і розкрити на прикладах Європи та Азії в епоху середньовіччя.

17. Проблеми феодалізму в сучасній історичній науці.
18. Епоха Нового часу. Ранній Новий час: розкрити сутність наукового визначення
19. Історичні джерела епохи Нового часу.
20. Нова проблематика епохи Відродження та Реформації.
21. Перехід від раннього індустріального до індустріального суспільства.
22. Проблеми вивчення політичної історії епохи Нового часу.
23. Питання формування національних держав в епоху Нового часу.
24. Європоцентризм «нової історії». Нові інтерпретації європейської колонізації.
25. ХХ століття у всесвітній історії.
26. Сучасні інтерпретації індустріального суспільства.
27. Проблематика соціальних зрушень у європейських країнах.
28. Масові рухи та демократизація суспільств як актуальна проблема всесвітньої історії.
29. Питання зовнішньої політики та міжнародних відносин епохи ХХ ст.
30. Проблематика міжнародних організацій: від Ліги націй до ООН та регіональних об'єднань.
31. Холодна війна: розкрити поняття, навести приклади.
32. Епоха біполярного протистояння як проблема всесвітньої історії.
33. Різні підходи до періодизації холодної війни.
34. Основні конфлікти біполярного протистояння.
35. Виміри холодної війни (політичний, військовий, економічний, соціальний, культурний, освітній, психологічний, ідеологічний тощо).
36. Європа в біполярному протистоянні як проблема всесвітньої історії.
37. Розколотий світ: протистояння Схід – Захід у глобально-географічному вимірі.
38. Наслідки холодної війни: питання переможців та переможених.
39. Голокост – ганебне явище ХХ століття
40. Історія світових війн
41. Питання війни та миру в історичних дослідженнях
42. Перша світова війна: різноманітність підходів до вивчення світового протистояння.
43. Європа та світ у міжвоєнний період
44. Проблема Другої світової війни у сучасних історичних дослідженнях.

45. Друга світова війна: західні та радянські (російські) інтерпретації
46. Російські історичні фейки: походження Росії, приналежність Криму, український рух опору.
47. Наслідки глобальних війн.
48. Розпад і відтворення імперій.
49. Історичний шлях людства від Першої до Другої світової війни.
50. Розпад імперій: особливості та наслідки.
51. Ліквідація російської імперії – Радянського Союзу.
52. Поява незалежних держав пострадянського простору.
53. Процес творення Співдружності Незалежних Держав, як шлях до відродження рашистської імперії.
54. Загрози і виклики існуванню людства.
55. Основні етапи глобалізаційного поступу.
56. Європа після холодної війни та активізація глобалізації.
57. Питання однополярності та багатополярності світу в епоху глобалізації.
58. Нові світові політичні та економічні актори.
59. Регіональні та трансконтинентальні об'єднання в історичних дослідженнях.
60. Специфіка міжнародних відносин в епоху глобалізації як актуальна проблема всесвітньої історії.
61. Загрози природного і штучного характеру.
62. Ресурсна та енергетична кризи.
63. Глобальні зміни клімату.
64. Екологічні та природні катастрофи.
65. Можливі фактори глобальних трансформацій і їхня класифікація.
66. Соціально-економічні наслідки демографічної глобалізації.
67. Глобалізація і трансформація міграційних процесів.
68. Відродження фашизму у XXI ст. Наукові концепції щодо фашизації.
69. Історичне тло та особливості фашистської системи правління в різні історичні періоди і в різних географічних регіонах.
70. Фашизація РФ: ознаки і прояви фашизму.
71. Війна РФ проти України.
72. Конфлікти світового масштабу
73. Цивілізаційне протистояння, глобальна терористична мережа.
74. Розповсюдження ядерної зброї і зброї масового знищення.
75. Формування нових центрів сили і нових акторів міжнародного життя.
76. Прогресивний світ на захисті України: схеми підтримки і військової допомоги.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна.

Документи:

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» із змінами 2021 р. 2021. ВВР.
2. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" 12 січня 2015 року. - Схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
3. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», 2 липня 2010. ВВР. 2010, липень.
4. Угода між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз {Угоду ратифіковано Законом № 157-VII від 22.03.2013}. - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b15
5. Статут ООН. Нью-Йорк, 1946. 1986.
6. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного і соціального розвитку України на 2002-2011 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України, 30 квіт. 2002 р. // Урядовий кур'єр. 2002. 4 черв. – С. 5-12.
7. Рішення Державної ради з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України №2. Про схвалення Плану дій Україна - НАТО та затвердження Цільового плану Україна - НАТО на 2003 рік (6 лютого 2003 року) //.
8. Фултонская речь Черчилля // Back to Modern History SourceBook. Modern History Sourcebook: Winston S. Churchill: "Iron Curtain Speech", March 5, 1946.

Монографії, підручники, посібники

1. Гончар Б.М., М. Ю. Козицький та ін. Всесвітня історія: Навч. посібник. Київ. Знання, 2007. 694 с.
2. Гончар, Борис Михайлович. Нова історія країн Європи та США (1870-1918): підруч. для студ. вищ. навч. закл.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Київ. ун-т, 2008. 414 с.
3. Білоконь О.С. та ін. Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): зб. наук. пр. / [Білоконь О. С. та ін. ; НАН України, Держ. установа "Ін-т всесвіт. історії НАН України". Київ : Академперіодика, 2015. – 228.
4. Нова історія країн Західної Європи й Північної Америки, XVII - 60-

ті роки ХІХ століття : підруч. для студентів ВНЗ / [Б. М. Гончар та ін. ; за ред. Б. М. Гончара] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2013. 735 с.

5. Головченко О.В. та ін. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець ХІХ – ХХ ст.). КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. 215 с.

6. Врубель В.О. Нова історія Азії та Африки: Постсередньовічний Схід (ХVІІІ — друга половина ХІХ ст.). Київ. 2022 (написана 2007 р.). 157 с., Вадим Рубель. Посібник.

7. А.П. Іржавська. Історія країн Азії, Африки та Латинської Америки нового часу : навчально-методичний посібник / А. П. Іржавська, Т. В. Терещенко. 2017. Черкаси. 416 с.

8. Крижановська О. О., Крижановський О. П. Історія середніх віків. Курс лекцій. Київ, 2004.

9. Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М. Medium aevum: Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л.Войтовича. Львів: Тріада плюс, 2010.

10. Кириченко В.П. Нова історія країн Азії, Африки та Латинської Америки. Київ. Либідь, 2002.

11. Козицький А. Новітня історія країн Азії та Африки. 1918–1999. Курс лекцій. – Львів, 2000.

12. Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку / За заг. редакцією А.І. Кудряченка // Колективна монографія. – Інститут європейських досліджень НАН України. К.: Університет «Україна», 2010. 405 с.

13. Машевський О. П. Проблема Чорноморських проток у міжнародних відносинах (1870 р. – початок 1920-х рр.) К. : Аквілон-Плюс, 2010. 792 с.

14. Мицик Л., Кузьменко Ю. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007): Навч. посібник. Київ, 2008.

15. Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ.

16. Слюсаренко А. Г. Інтеграційні процеси Україна – Європейський Союз: на прикладі співпраці у сфері вищої освіти. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. Випуск 131. 2017 р. с. 80-84.

17. Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: Фенікс, 2014. 444 с.

18. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин: [монографія] / кер. авт. кол. і наук. ред. д-р іст. наук, проф. А.І. Кудряченко; Нац. акад. наук України, Інститут європейських досліджень. К.: Фенікс, 2011. 632 с.

19. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем. За науковою концепцією і редакцією проф. Л.Д. Чекаленко / Авт. кол. М.А.Кулініч, Л.Д.Чекаленко, Н.О.Татаренко. Київ. Дипакадемія

України, 2013. 628 с. Гриф МОН України.

20. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України. 2016. 380 с. Гриф МОН України.

21. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: від давніх часів до наших днів. / Підручник. Київ. 2011. 340 с. Гриф МОН України

22. Чекаленко Л.Д. Публічна історія: виклики XXI ст. 2022. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». КНУ ім.Т.Шевченка. 287 с.

23. Фесенко М.В. Якісні зміни технологічного розвитку / Глобальні тренди міжнародних відносин: реалії і прогнозування / За заг. ред. Є. А. Макаренко, Київ : ВАДЕКС, 2020. С.260-487.524 с.

24. Chekalenko, Liudmyla D. Foreign Policy of Ukraine: monograph/Based on the scientific concept of Prof. Lyudmyla D. Chekalenko/Scientific editor Rector of the Diplomatic academy of Ukraine. Kyiv. 2019. 237 p.

25. Chekalenko, Liudmyla D. “New” Identity at the Time of Russo-Ukrainian War in the Historical Perspective.

26. ЛД Чекаленко. Публічна історія: нове відкриття чи призабута давність? – кол. моногр. Україна дипломатична – 2021: науковий щорічник. Київ. 2021. ISBN 978-617

27. ЛД Чекаленко. Аксіологічні пошуки моделі освіти майбутньої України. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*. №7, 2024, Історія. ЧНУ Петра Могили. С.68-75.

28. David Abulafia's The Boundless Sea—that won the UK's most prestigious prize, the Wolfson History Prize. 2020.

29. Historia localis. Historia globalis. Студії на пошану Андрія Кудряченка: відпов. ред. Василь Ткаченко; упоряд. С. Віднянський, П. Вознюк, В. Солошенко та ін., ДУ «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», Інститут історії України Національної академії наук України, К.: 2024. 952 с.

30. Yuval Noah Harari. Sapiens: A Brief History of Humankind by Yuval Noah Harari, 2022.

31. Frankopan, Peter. The Silk Roads : A New History of the World by Peter Frankopan. Oxford Univercity. Paperback – March 7, 2017.

Додаткова:

1. Войтович Л., Домановський А., Козак Н., Лильо І., Мельник М., Сорочан С., Файда О. Історія Візантії. Вступ до візантиністики. Львів: Априорі, 2011.

2. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.

3. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навч. посібник. Київ, 2001.

4. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002): Навч. посібник. Вінниця, 2002.

5. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). Курс

лекцій / За ред. В. І. Ярового. Київ, 2001.

6. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики (XX – початок XXI ст.): Навч. посібник. Київ, 2006.

7. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.

8. Історія середніх віків. Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя: Курс лекцій. – К., 2004.

9. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки. 1918-1945 рр. Навчальний посібник / за ред. М. М. Швагуляка. Львів, 2005.

10. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. – початок XXI ст.). Навчальний посібник / за ред. М. М. Швагуляка. – Львів, 2011.

13. Fesenko M. The Danger of Confrontation between the United States and China in the New Cold War. Проблеми всесвітньої історії : наук. журн. / Ін-т всесвіт. іст. Нац. акад. наук України. Київ: [б. в.], №2(11), 2020. С.114-131

14. Толстов С. В., Фесенко М. В. Феномен «Нової холодної війни» з погляду політології міжнародних відносин. Міжнародні відносини: Серія політичні науки, № 20, 2019. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3821